

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata 2023-2027

Ekoschematy obszarowe PS WPR 2023-2027

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.
Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej PROW 2014-2020. Materiał został opracowany
na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Instytucja zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata **2023-2027**

Ekoschematy obszarowe

PS WPR 2023-2027

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Departament Płatności
Bezpośrednich telefon: 22 623 12 34
www.gov.pl/rolnictwo

Niniejsza broszura ma charakter wyłącznie informacyjny.
Treść broszury nie może być podstawą do jakichkolwiek roszczeń prawnych.
Informacje zawarte w broszurze są zgodne ze stanem prawnym
obowiązującym na dzień publikacji broszury (marzec 2025 r.).
Mogą one ulec zmianie w wyniku nowelizacji przepisów prawa.

Warszawa 2025 r.

Spis treści

1. Wstęp	6
2. Czym są ekoschematy	7
3. Podstawowe dokumenty i akty prawne regulujące zasady przyznawania płatności w ramach ekoschematów obszarowych	7
4. Ogólne warunki przyznawania płatności w ramach ekoschematów obszarowych	8
5. Ekoschematy obszarowe w PS WPR	9
5.1 Ekoschemat Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi	10
5.1.1 Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych (TUZ) z obsadą zwierząt	12
5.1.2 Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe	14
5.1.3 Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia wariant podstawowy oraz wariant z wapnowaniem	15
5.1.4 Zróżnicowana struktura upraw	17
5.1.5 Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji	22
5.1.6 Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo	23
5.1.7 Uproszczone systemy uprawy	24
5.1.8 Wymieszanie słomy z glebą	25
5.2 Ekoschemat Obszary z roślinami miododajnymi	26
5.3 Ekoschemat Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych	28
5.4 Ekoschemat Integrowana Produkcja Roślin	29
5.5 Ekoschemat Biologiczna uprawa	31
5.6 Ekoschemat Grunty wyłączone z produkcji	34
5.7 Ekoschemat Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany	35
6. Łączenie ekoschematów	36

1. Wstęp

Zmiany klimatyczne i degradacja środowiska to jedne z najpoważniejszych problemów, przed którymi stoi współczesny świat. Zjawiska te są ze sobą ściśle powiązane. Zmiany klimatyczne przyspieszają degradację środowiska naturalnego, a niezrównoważone wykorzystywanie jego zasobów coraz silniej oddziałuje na zmiany klimatyczne.

W związku z tymi wyzwaniem nowa Wspólna Polityka Rolna (WPR) ustanowiła dziewięć kluczowych celów, spośród których trzy dotyczą bezpośrednio środowiska i klimatu:

- przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, w tym poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych i zwiększenie sekwestracji węgla, a także promowanie zrównoważonej energii,
- wspieranie zrównoważonego rozwoju zasobów naturalnych, takich jak gleba, woda i powietrze i wydajnego gospodarowania nimi, w tym poprzez ograniczanie uzależniania od środków chemicznych,
- przyczynianie się do powstrzymania utraty różnorodności biologicznej i odwrócenia tego procesu, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS WPR) stanowi narzędzie wsparcia zrównoważonych metod gospodarowania promujących działania przyjazne klimatowi i środowisku, chroniące glebę, wodę i powietrze oraz różnorodność biologiczną. Założenia PS WPR ukierunkowane zostały na wsparcie zrównoważonego rozwoju polskich gospodarstw, a także poprawę warunków życia i pracy na obszarach wiejskich.

W PS WPR przewidziano szereg instrumentów wsparcia beneficjentów promujących praktyki rolnicze korzystne dla środowiska, klimatu i dobrostanu zwierząt, w tym obowiązkowe do wdrożenia przez państwa członkowskie, ale **dobrowolne dla rolnika ekoschematy**. Ekoschematy obszarowe są interwencją środowiskową realizowaną w ramach płatności bezpośrednich.

Niniejsza broszura ma na celu przybliżenie Państwu informacji na temat **ekoschematów obszarowych** możliwych do realizacji od 2023 r. Informacje zawarte w broszurze są zgodne ze stanem prawnym obowiązującym na dzień publikacji. Mogą one ulec zmianie w wyniku nowelizacji przepisów prawa. Informacje o zmianach i aktualizacjach publikowane są na stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW).

2. Czym są ekoschematy

Ekoschematy są prośrodowiskowym elementem systemu płatności bezpośrednich, wspierającym realizację praktyk korzystnych dla środowiska, klimatu i dobrostanu zwierząt. Realizują cele środowiskowe i klimatyczne nowej WPR.

Są to roczne, dobrowolne i dodatkowo płatne praktyki, dostosowane do warunków i potrzeb krajowych, służące ochronie zasobów gleby, wód, klimatu, dobrostanu zwierząt i różnorodności biologicznej w produkcji rolnej.

Budżet przeznaczony na ekoschematy stanowi minimum 25% rocznej kwoty płatności bezpośrednich. Stawki płatności w ramach ekoschematów określone są w EUR i przeliczane na PLN wg kursu PLN/EUR ustalonego na ostatni dzień roboczy września danego roku.

W Polsce ekoschematy zostały tak zaprojektowane, żeby promować praktyki, które przekładają się na dochody rolnicze poprzez zwiększenie żyzności gleby, racjonalne nawożenie, poprawę jakości plonów. Służy temu przede wszystkim ekoschemat Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, w ramach którego rolnicy z ośmiu dostępnych praktyk mogą wybrać te, które najlepiej odpowiadają na potrzeby ich gospodarstwa.

W ramach PS WPR mamy **siedem ekoschematów obszarowych**, które zostały opisane w dalszej części broszury oraz ekoschemat Dobrostan zwierząt.

3. Podstawowe dokumenty i akty prawne regulujące zasady przyznawania płatności w ramach ekoschematów obszarowych

1. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027.
2. Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz.U. z 2024 r. poz. 1741 z późn. zm.) - dalej „ustawa o Planie Strategicznym WPR”.
3. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności w ramach schematów na rzecz klimatu i środowiska w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz.U. poz. 493 z późn. zm.) - dalej „rozporządzenie w sprawie ekoschematów”.

Wszystkie wymienione wyżej dokumenty opublikowane zostały na stronie internetowej MRiRW.

4. Ogólne warunki przyznawania płatności w ramach ekoschematów obszarowych

Płatności w ramach ekoschematów obszarowych są przyznawane **do powierzchni gruntów położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów**: (i) położonych na gruncie stanowiącym kwalifikujący się hektar, (ii) o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha, (iii) nie większej jednak niż maksymalny kwalifikujący się obszar.

Łączny limit powierzchni na gospodarstwo, do którego będą przyznawane płatności **wynosi 300 ha** i stanowi sumę wszystkich realizowanych ekoschematów obszarowych, praktyk lub wariantów, przy czym nie dotyczy on ekoschematu Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych oraz ekoschematu Biologiczna uprawa lub Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi realizowanych jako warunku ubiegania się o ekoschemat Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany (wlicza się do limitu powierzchni).

Do tej samej powierzchni, w tym samym roku, mogą być przyznane płatności w ramach **nie więcej niż dwóch ekoschematów lub praktyk lub wariantów**.

O płatności w ramach ekoschematów obszarowych może ubiegać się **rolnik aktywny zawodowo** prowadzący działalność rolniczą, któremu został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, który może być wykorzystywany do ubiegania się o te płatności. Łączna powierzchnia gruntów objętych obszarem zatwierdzonym do wsparcia, będących w posiadaniu rolnika na dzień 31 maja w roku składania wniosku o przyznanie płatności nie może być **mniejsza niż 1 ha**. W przypadku rolników posiadających mniej niż 1 ha, ale otrzymujących płatności do zwierząt (w tym płatności do dobrostanu) – minimalna kwota płatności bezpośrednich powinna wynosić **co najmniej równowartość w złotych kwoty 200 EUR**.

Płatności w ramach ekoschematów wypłacane są co roku. Warunkiem otrzymania płatności w ramach ekoschematów jest złożenie wniosku oraz spełnienie określonych warunków kwalifikowalności i wymogów do przyznania danej płatności.

Wnioski o przyznanie płatności w ramach ekoschematów składane są co roku co do zasady w terminie od 15 marca do 15 maja wyłącznie w formie elektronicznej za pośrednictwem aplikacji eWniosekPlus. Wniosek można złożyć również po upływie tego terminu, ale nie później niż w ciągu 25 dni. W takim przypadku płatność jest zmniejszana o 1% za każdy dzień opóźnienia, nie licząc dni ustawowo wolnych od pracy oraz sobót.

Logowanie do aplikacji eWniosekPlus następuje poprzez Platformę Usług Elektronicznych (PUE) dostępną ze strony internetowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/arimr/platforma-uslug-elektronicznych> lub po przekierowaniu beneficjenta ze strony: <https://www.gov.pl/web/arimr/ewniosekplus-system>

5. Ekoschematy obszarowe w PS WPR

W ramach PS WPR wprowadzono 7 ekoschematów obszarowych:

I. Rolnictwo węgłowe i zarządzanie składnikami odżywczymi:

1. Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych (TUZ) z obsadą zwierząt
2. Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe
3. Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia, wariant podstawowy i wariant z wapnowaniem
4. Zróżnicowana struktura upraw
5. Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji
6. Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo
7. Uproszczone systemy uprawy
8. Wymieszanie słomy z glebą

II. Obszary z roślinami miododajnymi

III. Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych

IV. Integrowana Produkcja Roślin

V. Biologiczna uprawa

VI. Grunty wyłączone z produkcji

VII. Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany

5.1 Ekoschemat Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

Celem interwencji jest wsparcie praktyk rolniczych, które prowadzą do zwiększenia zasobów węgla w glebie i ograniczają jego uwalnianie do atmosfery, a także promują zrównoważony rozwój i efektywne zarządzanie zasobami naturalnymi (wodą, glebą i powietrzem).

Wśród najważniejszych korzyści związanych z wdrożeniem ekoschematu Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, można wymienić:

- **zwiększony poziom materii organicznej w glebie** i poprawę zdolności do wychwytywania i magazynowania węgla w glebie - **lepszej sekwestracji węgla**;
- **ulepszoną strukturę gleby** zabezpieczającą przed zmniejszeniem spływów powierzchniowych wody, ułatwieniem wsiąkania wody w głąb gleby, a także zatrzymywaniem większej ilości składników odżywczych;
- **zwiększoną ochronę powierzchni gleby przed erozją wodną i wietrzną** poprawiającą odporność gleby na suszę i powódzie.

W ramach tego ekoschematu - obok praktyk przyczyniających się do ochrony powierzchni gleby, sekwestracji węgla, optymalizacji nawożenia - promuje się również praktyki przyczyniające się do łagodzenia zmiany klimatu czy zwiększające różnorodność biologiczną krajobrazu rolniczego.

Ekoschemat obejmuje **osiem praktyk** rolniczych:

- Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych (TUZ) z obsadą zwierząt;
- Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe;
- Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia, wariant podstawowy i wariant z wapnowaniem;
- Zróżnicowana struktura upraw;
- Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji;
- Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo;
- Uproszczone systemy uprawy;
- Wymieszanie słomy z glebą.

Praktyki w ramach tego ekoschematu objęte są **systemem punktowym**. Oznacza to, że każdej z praktyk przypisano odpowiednią liczbę punktów, przy czym 1 pkt stanowi równowartość ok. 22,47 EUR (ok. 100 PLN¹). Punkty oparte są na wyliczonych stawkach płatności stanowiących rekompensatę poniesionych dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w wyniku realizacji danej praktyki.

¹ Stawki płatności określone są w EUR i przeliczane są na PLN według kursu PLN/EUR ustalonego na ostatni dzień roboczy września danego roku.

W tabeli 1 wykazano wszystkie praktyki w ramach tego ekoschematu wraz z przypisaną im liczbą punktów.

Tabela 1. Liczba punktów przypisana do danej praktyki w ekoschemacie Rolnictwo węgłowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

Lp.	Praktyki w ramach ekoschematu Rolnictwo węgłowe i zarządzanie składnikami odżywczymi	Liczba pkt (1 pkt = ok. 100 PLN)
1	Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt	5
2	Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe	5
3a	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant podstawowy	1
3b	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant z wapnowaniem	3
4	Zróżnicowana struktura upraw	3
5	Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji	2
6	Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo	3
7	Uprozczone systemy uprawy	3
8	Wymieszanie słomy z glebą	1

Warunkiem ubiegania się o przyznanie płatności w ramach ekoschematu Rolnictwo węgłowe i zarządzanie składnikami odżywczymi jest uzyskanie minimalnej liczby punktów stanowiącej iloczyn:

- 1) 25% powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie (liczone do powierzchni nie większej niż 300 ha) oraz
- 2) 5 pkt przyznawanych za hektar.

PRZYKŁAD

Gospodarstwo o powierzchni 10 ha użytków rolnych, aby móc otrzymać płatności w ramach ekoschematu Rolnictwo węgłowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, musi uzyskać 12,5 punktów, co zostało wyliczone w następujący sposób:

$$25\% \times 10 \text{ ha} = 2,5 \text{ ha}$$

$$2,5 \text{ ha} \times 5 \text{ pkt/ha} = 12,5 \text{ pkt}$$

Realizację tej minimalnej liczby punktów rolnik może osiągnąć poprzez dowolną liczbę praktyk realizowanych w gospodarstwie.

PRZYKŁAD – jak spełnić warunek uzyskania minimalnej liczby punktów w gospodarstwie

Jeżeli rolnik posiada gospodarstwo o powierzchni 10 ha i chciałby wnioskować o przyznanie płatności w ramach ekoschematu Rolnictwo węgłowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, to powinien realizować taką liczbę praktyk i na takiej powierzchni, która pozwoli mu uzyskać minimum 12,5 pkt.

Przykładowo, aby uzyskać minimalną liczbę punktów rolnik może realizować:

• dwie praktyki:

Wymieszanie słomy z glebą (5 ha)	$5 \text{ ha} \times 1 \text{ pkt/ha} = 5 \text{ pkt}$
Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo (2,5 ha)	$2,5 \text{ ha} \times 3 \text{ pkt/ha} = 7,5 \text{ pkt}$
Łączna liczba punktów:	12,5 pkt

• jedną praktykę:

Uprozczone systemy uprawy (4,17 ha)	$4,17 \text{ ha} \times 3 \text{ pkt/ha} = 12,5 \text{ pkt}$
-------------------------------------	--

lub

Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe (2,5 ha)	$2,5 \text{ ha} \times 5 \text{ pkt/ha} = 12,5 \text{ pkt}$
--	---

Podstawę do wyliczenia płatności za ekoschemat stanowi suma liczby punktów uzyskana w ramach ekoschematu, uwzględniająca liczbę realizowanych praktyk, ich punktową wartość oraz powierzchnię, na której są realizowane.

PRZYKŁAD – jak wyliczyć szacowaną kwotę płatności w ramach ekoschematu

Rolnik posiada gospodarstwo o powierzchni 10 ha i realizuje na jednej powierzchni praktyki:

- Uproszczone systemy uprawy na powierzchni 4,17 ha – spełniony jest warunek wejścia;
- Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe na powierzchni 2 ha;

Uproszczone systemy uprawy	4,17 ha × 3 pkt/ha = 12,5 pkt
Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe	2 ha × 5 pkt/ha = 10 pkt

Łącznie rolnik uzyskuje **22,5 pkt**

Szacowana kwota płatności wynosi: 22,5 pkt × 100 PLN/pkt = 2250 PLN.

Ekoschemat mogą realizować tylko te gospodarstwa, które spełnią warunek uzyskania minimalnej liczby punktów. Nie istnieje natomiast maksymalna liczba punktów, jaka mogłaby zostać przyznana za realizację tego ekoschematu.

5.1.1 Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych (TUZ) z obsadą zwierząt

Celem praktyki jest promowanie właściwego gospodarowania na TUZ z uwzględnieniem optymalnego zagęszczenia zwierząt. Praktyka przyczynia się również do przeciwdziałania negatywnemu trendowi, jakim jest zaprzestawianie utrzymywania zwierząt trawożernych w gospodarstwach posiadających TUZ.

Utrzymywanie odpowiedniej obsady zwierząt na TUZ jest uzasadnione z punktu widzenia ochrony gleb. Ekstensywne użytkowanie pastwisk zmniejsza ryzyko degradacji węgla w glebie, a ekstensywny wypas zwierząt trawożernych jest naturalną, najtańszą i jednocześnie najskuteczniejszą formą ochrony różnorodności biologicznej użytków zielonych.

Wsparcie w ramach praktyki jest przyznawane:

- do powierzchni TUZ położonych poza obszarem Natura 2000, będących w posiadaniu rolnika, ale również do powierzchni TUZ, jeżeli w dniu, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności w ramach ekoschematów, użytki te były położone poza obszarem Natura 2000, a w trakcie realizacji praktyki zostały włączone do obszaru Natura 2000;
- dla posiadaczy zwierząt trawożernych wymienionych w tabeli 2, których:
  - liczba sztuk została przeliczona na duże jednostki przeliczeniowe (DJP) zgodnie ze współczynnikami zawartymi w tabeli,
  - obsada w gospodarstwie w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 30 września wynosi co najmniej 0,3 DJP/ha TUZ i maksymalnie 2 DJP/ha TUZ;
- jeżeli w okresie realizacji praktyki TUZ nie został zaorany.

Informacja o posiadanych zwierzętach pochodzi z komputerowej bazy danych – Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (IRZ) – prowadzonej przez ARiMR.

W przypadku zwierząt z gatunków: daniel (*Dama dama*) oraz jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*), które nie zostały zgłoszone do komputerowej bazy danych, informacje o ich posiadaniu rolnik przekazuje w oświadczeniu składanym do kierownika biura powiatowego ARiMR.

PAMIĘTAJ!

Oświadczenie o posiadanych zwierzętach z gatunków: daniel oraz jelen szlachetny powinno być dostarczone w terminie do dnia 7 października roku, w którym rolnik wnioskuje o przyznanie płatności w ramach tej praktyki. W przypadku niezłożenia oświadczenia w tym terminie, ARiMR wzywa na piśmie do złożenia brakującego oświadczenia w terminie 14 dni od doręczenia wezwania.

Uwaga! Do płatności kwalifikują się również zwierzęta małżonka rolnika, o ile współmałżonek ten wyraził pisemną zgodę na przyznanie rolnikowi płatności z uwzględnieniem zwierząt, których jest posiadaczem.

Tabela 2. Współczynniki przeliczeniowe sztuk zwierząt na DJP

Lp.	Gatunek oraz grupa technologiczna zwierząt	Współczynnik przeliczeniowy sztuk zwierząt na DJP
Konie ras dużych		
1	Ogiery, klacze, wałachy	1,2
2	Żrebaki powyżej 2 lat	1
3	Żrebaki powyżej 1 roku do 2 lat	0,8
4	Żrebaki powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,5
5	Żrebięta do 6 miesięcy	0,3
Konie ras małych		
6	Ogiery, klacze, wałachy	0,6
7	Żrebaki powyżej 2 lat	0,5
8	Żrebaki powyżej 1 roku do 2 lat	0,35
9	Żrebaki powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,2
10	Żrebięta do 6 miesięcy	0,12
Bydło		
11	Buhaje	1,4
12	Krowy	1
13	Jałówki cielne	1
14	Jałówki powyżej 1 roku	0,8
15	Jałówki powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,3
16	Opasy powyżej 1 roku	0,9
17	Opasy powyżej 6 miesięcy do 1 roku	0,36
18	Cielęta do 6 miesięcy	0,15
Bawoły domowe		
19	Bawół domowy powyżej 2 lat	0,7
20	Bawół domowy od 1 roku do 2 lat	0,4
21	Bawół domowy od 6 miesiąca do 1 roku	0,3
22	Bawół domowy do 6 miesiąca	0,13
Kozy		
23	Kozy matki	0,15
24	Koźlęta do 3,5 miesięcy	0,05
25	Koźlęta powyżej 3,5 miesięcy do 1,5 roku	0,08
26	Pozostałe kozy	0,1
Owce		
27	Owce powyżej 1,5 roku	0,1

Lp.	Gatunek oraz grupa technologiczna zwierząt	Współczynnik przeliczeniowy sztuk zwierząt na DJP
28	Tryki powyżej 1,5 roku	0,12
29	Jagnięta do 3,5 miesięcy	0,05
30	Tryczki	0,08
31	Maciorki	0,1
Drób		
32	Gęsi	0,008
Muły		
33	Muł powyżej 2 lat	0,6
34	Muł od 1 roku do 2 lat	0,3
35	Muł do 1 roku	0,1
Ośły		
36	Osiół powyżej 2 lat	0,5
37	Osiół od 1 roku do 2 lat	0,25
38	Osiół do 1 roku	0,07
Alpaki		
39	Samice powyżej 1 roku	0,11
40	Samce powyżej 1 roku	0,12
41	Młode od 6 miesiąca do 1 roku	0,05
42	Cielęta/cria do 6 miesięcy	0,03
Lamy		
43	Samice powyżej 1 roku	0,20
44	Samce powyżej 1 roku	0,19
45	Młode od 6 miesiąca do 1 roku	0,12
46	Cielęta/cria do 6 miesięcy	0,05
Jelenie szlachetne		
47	Byki	0,42
48	Łanie	0,24
49	Pozostałe	0,1
Daniele		
50	Byki	0,22
51	Łanie	0,13
52	Pozostałe	0,06

5.1.2 Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe

Celem praktyki jest poprawa stanu gleby i jej ochrona. Wsiewki śródplonowe uprawiane są celem uzyskania dodatkowej biomasy i utrzymania okrywy roślinnej. Międzyplony z kolei mają za zadanie pokrycie gleby roślinnością, szczególnie w okresach newralgicznych (tj. od jesieni do wiosny), w których gleby są najbardziej narażone na erozję. Posiadają one także znaczący wpływ na ochronę zasobów naturalnych gleb, w szczególności poprzez zwiększanie substancji organicznej w glebie.

Międzyplony mają duże znaczenie jako element proekologiczny w organizacji produkcji roślinnej, a główne ich zadania to:

- ograniczenie ilości azotanów wymywanych z gleby do wód gruntowych poprzez pobieranie i wbudowywanie dostępnych form azotu w tkanki rośliny uprawianej w międzyplonie;
- zwiększenie aktywności biologicznej gleby, co zmniejsza nasilenie wielu chorób i szkodników roślin następczych uprawianych w plonie głównym;
- poprawa struktury gleby i bilansu glebowej materii organicznej – próchnicy;
- ochrona gleby przed erozją w przypadku pozostawienia międzyplonów jako zasiewów chroniących powierzchnię gleby w okresie zimy.

Uprawa międzyplonów oraz wsiewek śródplonowych może także zwiększać pochłanianie CO₂ w rolnictwie poprzez wiązanie go w materii organicznej.

1. Wsparcie w przypadku wsiewek śródplonowych jest przyznawane, jeżeli rolnik:

- wysieje wsiewkę roślin bobowatych drobnonasiennych lub mieszanek z udziałem takich roślin w uprawę w plonie głównym;
- utrzyma wsiewkę co najmniej do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym lub przez co najmniej osiem tygodni od dnia zbioru uprawy w plonie głównym;
- nie stosuje środków ochrony roślin przez okres utrzymania wsiewek.

PAMIĘTAJ!

Rolnik ma obowiązek prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych na formularzu opracowanym przez ARiMR lub posiadania dokumentów w postaci papierowej lub elektronicznej, które zawierają te same informacje, które rolnik wskazywałby w rejestrze.

2. Wsparcie w przypadku międzyplonów ozimych jest przyznawane, jeżeli rolnik:

- po plonie głównym lub po ugorowaniu wysieje w terminie od dnia 1 lipca do dnia 1 października międzyplon ozimy w formie mieszanek utworzonych z co najmniej dwóch gatunków roślin ozimych lub jarych z następujących grup (z wyłączeniem mieszanek złożonej wyłącznie z gatunków zbóż):
  - zboża;
  - oleiste;
  - pastewne;
  - bobowate drobnonasienne;
  - bobowate grubonasienne;
  - miododajne;
- utrzyma międzyplon ozimy co najmniej do dnia 15 lutego następnego roku, z tym że w okresie utrzymania międzyplonu ozimego dopuszcza się jego mulczowanie, jednak nie wcześniej niż po dniu 15 listopada;
- nie stosuje środków ochrony roślin w okresie od wysiewu międzyplonów ozimych co najmniej do dnia 15 lutego następnego roku.

PAMIĘTAJ!

Międzyplony ozime nie mogą stanowić uprawy głównej w kolejnym roku. Taka sama roślina, która była zadeklarowana w ramach tej praktyki może być jednak plonem głównym w kolejnym roku, jeżeli została ona wysiana po usunięciu międzyplonu.

5.1.3 Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia wariant podstawowy oraz wariant z wapnowaniem

Celem praktyki jest właściwe zarządzanie nawożeniem dostosowanym do zasobności gleb w azot, fosfor, potas, magnez, wapń i potrzeb roślin z wykorzystaniem analizy gleby i systemów wspomaganie decyzji w zakresie nawożenia.

Zbilansowanie żywienia roślin wszystkimi niezbędnymi składnikami pokarmowymi jest warunkiem uzyskiwania wysokich plonów o dobrej jakości, a jednocześnie minimalizuje straty biogenów z rolnictwa.

Opracowanie i przestrzeganie planu dodatkowo może wpłynąć na ograniczenie emisji tlenków azotu do atmosfery, przez co przyczynia się do ochrony powietrza oraz zapobiegania przedostawaniu się zawartych w nawozach składników, szczególnie azotu i fosforu do wód powierzchniowych i podziemnych, dzięki czemu wpływa na poprawę jakości wód.

Plan nawożenia występuje również w wariancie z wapnowaniem. Wariant ten ma przeciwdziałać zakwaszeniu gleb. Zakwaszenie, pogarszając strukturę gleby, osłabia kompleks sorpcyjny i zdolność zatrzymywania wody. Zwiększa mobilność glinu, manganu oraz innych metali ciężkich i zmniejsza efektywność wykorzystania azotu oraz fosforu przez rośliny. Dodatkowo negatywnie wpływa na pogorszenie jakości wód podziemnych.

Wsparcie w wariancie podstawowym jest przyznawane, jeżeli rolnik:

- a) **sporządzi** plan nawozowy (określający dawki składników pokarmowych: N, P, K i Mg oraz potrzeby wapnowania):
  - ✓ na piśmie lub przy użyciu narzędzia INTER-NAW lub innego narzędzia służącego opracowaniu planu nawozowego;
  - ✓ w oparciu o bilans azotu oraz chemiczną analizę gleby w zakresie zasobności w składniki pokarmowe P, K i Mg oraz pH wykonywaną w laboratorium wykonującym badania agrochemiczne gleb w oparciu o próbki gleby pobrane zgodnie z normą w zakresie pobierania próbek do badań agrochemicznych gleby z poszczególnych działek rolnych położonych na gruntach ornych i trwałych użytkach zielonych;
  - ✓ **w terminie 25 dni od dnia**, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności **lub do dnia 30 września danego roku** (w przypadku upraw ozimych wysiewanych w roku złożenia wniosku, o ile tych powierzchni nie obejmował plan sporządzany w terminie 25 dni);
  - ✓ w odniesieniu do powierzchni wszystkich gruntów ornych i trwałych użytków zielonych w gospodarstwie będących w posiadaniu rolnika, z wyjątkiem powierzchni gruntów, do których rolnik ubiega się o płatności do:
    - obszarów z roślinami miododajnymi, chyba że do tych gruntów plan zostanie sporządzony po dniu 31 sierpnia albo
    - Integrowanej produkcji roślin albo
    - wieloletnich pasów kwietnych (interwencja rolno-środowiskowo-klimatyczna) również w przypadku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach tego wariantu albo
    - gruntów wyłączonych z produkcji, chyba że do tych gruntów plan zostanie sporządzony po dniu 31 lipca roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności;
- b) **przestrzega** planu nawozowego, z tym że dopuszczalne jest stosowanie dawek nawozów niższych niż określone w planie nawozowym;
- c) **prowadzi** rejestr zabiegów agrotechnicznych, który zawiera odpowiednie informacje lub posiada dokumenty zawierających dane z rejestru, z uwzględnieniem stosowania nawozu wapniowego jeśli dotyczy.

PAMIĘTAJ!

Wyniki chemicznej analizy gleby zachowują ważność przez cztery lata od dnia jej wykonania.

Wsparcie w wariancie z wapnowaniem jest przyznawane, jeżeli rolnik:

- spełnia warunki do przyznania płatności w wariancie podstawowym, z tym że prowadzenie rejestru obejmuje również wskazywanie informacji o stosowaniu nawozu wapniowego;
- posiada imienny dokument albo inny imienny dokument potwierdzający zakup nawozu wapniowego, w którym wskazano jego ilość;
- zastosował wapnowanie na powierzchni gruntów w gospodarstwie o pH niższym lub równym 5,5.

PAMIĘTAJ!

Wsparcie w zakresie wapnowania do danej działki rolnej przysługuje raz na cztery lata.

5.1.4 Zróżnicowana struktura upraw

Celem praktyki jest poprawa jakości gleby i potrzeba odbudowy zawartości materii organicznej poprzez wzbogacenie struktury upraw o gatunki roślin, wpływające tak na dodatni bilans materii organicznej, jak i na zwiększanie się różnorodności biologicznej. Praktyka ta ma zachęcać również do odstępowania od monokultur na gruntach ornych.

Stosowanie w gospodarstwie zróżnicowanej struktury upraw umożliwia racjonalne wykorzystanie zasobów gospodarstwa: ziemi, siły roboczej, wyposażenia technicznego. Umożliwia również optymalizację stosowania pozostałych elementów agrotechniki, tj. nawożenia, uprawy roli czy ochrony roślin.

Wsparcie w ramach praktyki jest przyznawane, jeżeli rolnik w gospodarstwie, na gruntach ornych będących w jego posiadaniu, prowadzi co najmniej trzy różne uprawy, w tym co najmniej jedną uprawę mającą pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej, przy czym:

- 1) udział głównej uprawy w strukturze zasiewów nie może przekroczyć 65% i udział trzeciej lub w przypadku większej liczby upraw, łącznie trzeciej i kolejnych upraw nie może być mniejszy niż 10%;

Uwaga! Nie mogą stanowić jednej z trzech największych upraw: grunty ugorowane, grunty zgłoszone do płatności do obszarów z roślinami miododajnymi oraz ogródki bioróżnorodności i wieloletnie pasy kwietne zgłaszane do płatności lub na których realizowane jest zobowiązanie w ramach interwencji Bioróżnorodność na gruntach ornych.

- 2) co najmniej 20% w strukturze zasiewów stanowią: uprawy gatunków roślin mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej (wymienione w wykazie nr 1 w tabeli 3), przy czym w przypadku mieszanek bobowatych ze zbożami, zboża nie mogą być dominujące w tej mieszance oraz
- 3) udział zbóż (wymienionych w wykazie nr 2 w tabeli 3) w strukturze zasiewów nie może przekroczyć 65% oraz
- 4) udział upraw mających ujemny wpływ na bilans materii organicznej (wymienionych w wykazie nr 3 w tabeli 3) nie może przekroczyć 30%.

Uwaga! W przypadku uprawy rzepaku, słomę po zbiorze plonu głównego rozdrabnia się i miesza z glebą lub przyoruje.

Za odrębną uprawę uznaje się uprawę zgodnie z definicją określoną w ramach warunkowości w normie GAEC 7 *Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na gruntach ornych*², tj.:

- a) rodzaj roślin;
- b) formę jara i ozimą tego samego rodzaju roślin;
- c) gatunek roślin z rodzin:
  - kapustowatych (*Brassicaceae*),
  - psiankowatych (*Solanaceae*),
  - dyniowatych (*Cucurbitaceae*);
- d) grunt ugorowany;
- e) trawy lub inne zielne rośliny pastewne.

Rodzina, rodzaj i gatunek roślin są określone zgodnie z klasyfikacją botaniczną, np. pszenica jara i ozima są odrębnymi uprawami zgodnie z tą definicją. Definicja uprawy jest taka sama, jak była w poprzednim okresie programowania w ramach zazielenienia.

Tabela 3. Wykazy upraw na potrzeby realizacji praktyki Zróżnicowana struktura upraw

Wykaz nr 1. Uprawy mające pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej		
Lp.	Uprawa	Nazwa rośliny uprawnej deklarowanej przez rolnika we wniosku o przyznanie płatności
1	Ciecierzycza pospolita	ciecierzycza pospolita
2	Fasola	fasola wielokwiatowa
3	Fasola	fasola zwykła karłowa
4	Fasola	fasola zwykła tyczna
5	Groch	groch siewny jadalny
6	Groch	groch siewny pastewny (peluszką)
7	Groch	groch siewny jadalny z rośliną podporową
8	Groch	groch siewny pastewny (peluszką) z rośliną podporową
9	Groch	groch zwyczajny łuskowy
10	Groch	groch zwyczajny cukrowy
11	Groszek	lędźwian
12	Łubin	łubin biały
13	Łubin	łubin wąskolistny
14	Łubin	łubin żółty
15	Seradela uprawna	seradela uprawna
16	Soczewica jadalna	soczewica jadalna z rośliną podporową
17	Soja zwyczajna	soja zwyczajna
18	Mieszanka bobowatych na ziarno	mieszanka bobowatych na ziarno
19	Mieszanka bobowatych na zielonkę	mieszanka bobowatych na zielonkę
20	Wyka jara	bobik
21	Wyka jara	bób
22	Wyka jara	wyka siewna
23	Wyka jara	wyka siewna z rośliną podporową
24	Wyka ozima	wyka kosmata
25	Wyka ozima	wyka kosmata z rośliną podporową
Wykaz nr 1. Uprawy mające pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej		

² Szczegółowy opis normy GAEC 7 dostępny jest m.in. na stronie MRiRW.

Lp.	Uprawa	Nazwa rośliny uprawnej deklarowanej przez rolnika we wniosku o przyznanie płatności
26	Koniczyna	koniczyna egipska (aleksandryjska)
27	Koniczyna	koniczyna krwistoczerwona
28	Koniczyna	koniczyna perska
29	Koniczyna	koniczyna białoróżowa (szwedzka)
30	Koniczyna	koniczyna biała
31	Koniczyna	koniczyna czerwona
32	Nostrzyk	nostrzyk biały
33	Nostrzyk	nostrzyk żółty
34	Mieszkanka bobowatych drobnonasiennych	mieszkanka bobowatych drobnonasiennych
35	Trawa lub inne pastewne rośliny zielne	mieszkanka jednoroczna traw
36	Trawa lub inne pastewne rośliny zielne	mieszkanka jednoroczna traw z bobowatymi drobnonasiennymi
37	Trawa lub inne pastewne rośliny zielne	trawy w siewie czystym z przeznaczeniem na nasiona
38	Trawa lub inne pastewne rośliny zielne	mieszkanka wieloletnia traw z bobowatymi drobnonasiennymi
39	Trawa lub inne pastewne rośliny zielne	mieszkanka wieloletnia traw
40	Rukiew	rukiew wodna
41	Ślazówka	ślazówka ogrodowa
42	Ślazówka	ślazówka turyngska
43	Babka	babka lancetowata
44	Bylica	bylica estragon
45	Dziurawiec zwyczajny	dziurawiec zwyczajny
46	Hyzop lekarski	hyzop lekarski
47	Jeżówka purpurowa	jeżówka purpurowa
48	Krwawnik pospolity	krwawnik pospolity
49	Lawenda wąskolistna	lawenda wąskolistna
50	Lebiodka (oregano)	lebiodka (oregano) pospolita
51	Lubczyk ogrodowy	lubczyk ogrodowy
52	Melisa lekarska	melisa lekarska
53	Mięta	mięta kędzierzawa
54	Mięta	mięta pieprzowa
55	Mięta	mięta długolistna
56	Mięta	mięta okrągłolistna
57	Mniszek lekarski	mniszek lekarski
58	Rumian rzymski (szlachetny)	rumian rzymski (szlachetny)
59	Ruta zwyczajna	ruta zwyczajna
60	Serdecznik pospolity	serdecznik pospolity
61	Szałwia	szalwia lekarska
62	Szanta zwyczajna	szanta zwyczajna
63	Żeńśzeń prawdziwy	żeń-szeń prawdziwy
64	Komonica	komonica błotna
65	Komonica	komonica zwyczajna

Wykaz nr 1. Uprawy mające pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej

Lp.	Uprawa	Nazwa rośliny uprawnej deklarowanej przez rolnika we wniosku o przyznanie płatności
66	Lucerna	lucerna chmielowa (nerkowata)
67	Lucerna	lucerna mieszańcowa
68	Lucerna	lucerna sierpowata
69	Lucerna	lucerna siewna
70	Poziomka	poziomka
71	Poziomka	truskawka
72	Rutwica	rutwica lekarska
73	Sparceta	sparceta (esparceta) siewna
74	Sparceta	sparceta piaskowa
75	Mieszanka bobowato-gorzycowa	mieszanka bobowato-gorzycowa
76	Mieszanka bobowato-słonecznikowa	mieszanka bobowato-słonecznikowa
77	Mieszanka bobowatych ze zbożami na nasiona	mieszanka bobowatych ze zbożami na nasiona
78	Mieszanka bobowatych ze zbożami na zielonkę	mieszanka bobowatych ze zbożami na zielonkę

Wykaz nr 2. Zboża

Lp.	Uprawa	Nazwa rośliny uprawnej deklarowanej przez rolnika we wniosku o przyznanie płatności
1	Jęczmień jary	jęczmień jary
2	Jęczmień ozimy	jęczmień ozimy
3	Owies	owies bizantyjski
4	Owies	owies nagi (owies nagoziarnisty jary)
5	Owies	owies siewny
6	Owies	owies szorstki
7	Pszenica jara	pszenica orkisz – jara
8	Pszenica jara	pszenica płaskurka – jara
9	Pszenica jara	pszenica samopsza – jara
10	Pszenica jara	pszenica twarda – jara
11	Pszenica jara	pszenica zwyczajna – jara
12	Pszenica ozima	pszenica orkisz – ozima
13	Pszenica ozima	pszenica płaskurka – ozima
14	Pszenica ozima	pszenica samopsza – ozima
15	Pszenica ozima	pszenica twarda – ozima
16	Pszenica ozima	pszenica zwyczajna – ozima
17	Pszenżyto jare	pszenżyto jare
18	Pszenżyto ozime	pszenżyto ozime
19	Żyto jare	żyto jare
20	Żyto ozime	żyto krzyca
21	Żyto ozime	żyto ozime
22	Mieszanka zbożowa	mieszanka zbożowa gatunków jarych

Wykaz nr 3. Uprawy mające ujemny wpływ na bilans glebowej materii organicznej

Lp.	Uprawa	Nazwa rośliny uprawnej deklarowanej przez rolnika we wniosku o przyznanie płatności
1	Burak	burak cukrowy
2	Burak	burak ćwikłowy
3	Burak	burak liściowy (boćwina)
4	Burak	burak pastewny
5	Marchew	marchew pastewna
6	Cykoria	cykoria pastewna
7	Rzepa	rzepa ścierniskowa
8	Salsefia	salsefia
9	Seler	seler korzeniowy
10	Ziemniak	ziemniak
11	Topinambur	topinambur
12	Kapusta rzepek – jary	brukiew
13	Dynia figolistna	dynia figolistna
14	Dynia olbrzymia	dynia olbrzymia
15	Dynia piżmowa	dynia piżmowa
16	Dynia zwyczajna	cukinia
17	Dynia zwyczajna	dynia oleista
18	Dynia zwyczajna	dynia pastewna
19	Dynia zwyczajna	dynia zwyczajna
20	Dynia zwyczajna	kabaczek
21	Dynia zwyczajna	patison
22	Kapusta warzywna	brokuł włoski
23	Kapusta warzywna	jarmuż
24	Kapusta warzywna	kalafior
25	Kapusta warzywna	kapusta brukselska
26	Kapusta warzywna	kapusta głowiasta biała
27	Kapusta warzywna	kapusta głowiasta czerwona
28	Kapusta warzywna	kapusta pastewna
29	Kapusta warzywna	kapusta włoska
30	Kapusta właściwa	kapusta chińska
31	Kapusta właściwa	kapusta pekińska
32	Arbuz (kawon)	arbuz (kawon)
33	Czosnek	por
34	Melon	melon
35	Oberżyna	bakłażan (oberżyna)
36	Ogórek	ogórek
37	Pomidor skórzasty	pomidor skórzasty
38	Pomidor	pomidor

5.1.5 Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji

Celem praktyki jest ograniczenie emisji amoniaku do atmosfery poprzez działanie polegające na wymieszaniu obornika, odchodów drobiu z bezściółowego systemu utrzymywania zwierząt gospodarskich, tj. „pomiotu ptasiego” lub produktów pofermentacyjnych przeznaczonych do rolniczego wykorzystania, w terminie maksymalnie 12 godzin od jego aplikacji na glebę. Najskuteczniejszą metodą ograniczania emisji amoniaku jest skrócenie czasu przebywania nawozu naturalnego na powierzchni gleby. Największe straty amoniaku zachodzą w pierwszych godzinach po zastosowaniu nawozów naturalnych. Późne przyoranie powoduje również obniżenie wartości nawozowej. Dodatkowo, praktyka pozwoli na ograniczenie emisji podtlenku azotu.

Jednocześnie nawożenie obornikiem, pomiotem ptasim lub produktem pofermentacyjnym przyczynia się do poprawy jakości gleb i zwiększenia sekwestracji węgla w glebie, a także promuje zrównoważoną produkcję w gospodarstwie.

Wsparcie w ramach praktyki jest przyznawane do powierzchni gruntów ornych, jeżeli rolnik:

- wymiesza **obornik, pomiot ptasi lub produkt pofermentacyjny** z glebą maksymalnie w terminie 12 godzin od jego aplikacji.

Uwaga! W przypadku, gdy rolnik na potrzeby realizacji praktyki nabył obornik, pomiot ptasi lub produkt pofermentacyjny, jest obowiązany posiadać imienny dokument potwierdzający ich zakup lub nabycie.

Potwierdzeniem realizacji praktyki jest przesłanie zdjęć geotagowanych z wykorzystaniem aplikacji udostępnionej przez ARiMR lub złożenie przez rolnika oświadczenia o wykonaniu praktyki.

Zdjęcie/oświadczenie należy przesyłać w terminie 14 dni od dnia:

- zrealizowania praktyki (jeżeli była ona zrealizowana po dniu, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności) i **nie później niż do dnia 7 listopada w roku**, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, **albo nie później niż do dnia 30 listopada roku**, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, w przypadku gdy rolnik, z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe, w szczególności nadmierne uwilgotnienie gleby, nie mógł dokonać zbioru upraw lub nawożenia gleby na gruntach ornych na terenie gmin objętych wykazem określonym w tabeli 4 stanowiącej załącznik nr 2 do Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, zwanego dalej „Programem”, który stanowi załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu (Dz.U. poz. 244) lub w tabeli 5 stanowiącej załącznik nr 3 do Programu, który stanowi załącznik do rozporządzenia w sprawie Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami albo
- w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności (jeżeli praktyka była zrealizowana, przed dniem złożenia tego wniosku o przyznanie płatności lub przed dniem 15 marca).

W przypadku niezłożenia oświadczenia w tym terminie, ARiMR wzywa na piśmie do złożenia brakującego oświadczenia w terminie 14 dni od doręczenia wezwania.

5.1.6 Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo

Praktyka przyczynia się do lepszego wykorzystania składników pokarmowych dostępnych w nawozach naturalnych przy jednoczesnym ograniczeniu emisji amoniaku i podtlenku azotu. Zachęca do stosowania metod doglebowych podczas aplikacji płynnych nawozów naturalnych. Aplikacja doglebowa, zmniejszając kontakt nawozu z powietrzem, zwiększa jego przenikanie do gleby. Innym rozwiązaniem jest np. rozlewanie płynnych nawozów, ale bezpośrednio w łan roślin z zastosowaniem węży wleczonych lub rozlewaczy z redlicą płożową.

Wsparcie w ramach praktyki jest przyznawane do powierzchni gruntów ornych i trwałych użytków zielonych, jeżeli rolnik:

- zastosował **nawozy naturalne płynne lub produkty pofermentacyjne** innymi metodami niż rozbryzgowo.

Uwaga! W przypadku, gdy rolnik na potrzeby realizacji praktyki nabył nawóz naturalny płynny lub produkt pofermentacyjny, jest obowiązany posiadać imienny dokument potwierdzający ich zakup lub nabycie.

Potwierdzeniem realizacji praktyki jest przesłanie zdjęć geotagowanych z wykorzystaniem aplikacji udostępnionej przez ARiMR lub złożenie przez rolnika oświadczenia o wykonaniu praktyki.

Zdjęcie/oświadczenie należy przesyłać w terminie 14 dni od dnia:

- zrealizowania praktyki (jeżeli była ona zrealizowana po dniu, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności) i **nie później niż do dnia 7 listopada w roku**, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności **albo nie później niż do dnia 30 listopada roku**, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, w przypadku gdy rolnik, z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe, w szczególności nadmierne uwilgotnienie gleby, nie mógł dokonać zbioru upraw lub nawożenia gleby na gruntach ornych na terenie gmin objętych wykazem określonym w tabeli 4 stanowiącej załącznik nr 2 do Programu lub w tabeli 5 stanowiącej załącznik nr 3 do Programu, który stanowi załącznik do rozporządzenia w sprawie Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami albo
- w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności (jeżeli praktyka była zrealizowana, przed dniem złożenia tego wniosku o przyznanie płatności lub przed dniem 15 marca).

W przypadku niezłożenia oświadczenia w tym terminie, ARiMR wzywa na piśmie do złożenia brakującego oświadczenia w terminie 14 dni od doręczenia wezwania.

5.1.7 Uproszczone systemy uprawy

Celem praktyki jest zachowanie naturalnych zasobów przyrody przy równoczesnym osiągnięciu zadowalających plonów. Bazuje ona na wspieraniu naturalnych procesów biologicznych w glebie, a wszelkiego rodzaju zabiegi uprawowe są zredukowane do niezbędnego minimum.

Zmniejszenie intensywności uprawy powoduje spowolnienie procesu rozkładu glebowej materii organicznej, zmniejszenie wydzielania CO₂ i N₂O do atmosfery, co w konsekwencji przekłada się na zmniejszenie presji rolniczej produkcji roślinnej na środowisko i łagodzenie zmian klimatu.

Uproszczonym systemem uprawy jest **uprawa bezorkowa – bezpłużna**. Jej istotą jest brak orki jako podstawowego zabiegu oraz pługa jako narzędzia uprawowego. W systemie tym następuje m.in. powierzchniowe spulchnienie oraz mieszanie gleby przy użyciu różnych narzędzi jak: grubery, kultywatory ścierniskowe, spulchniacze, brony talerzowe oraz maszyny aktywne (rotacyjne, wahadłowe, wibracyjne). Pozostawienie na powierzchni gleby (również na okres zimy) resztek poźniwnych lub międzyplonów w formie mulczu dodatkowo zapobiega erozji wodnej i wietrznej oraz utrudnia kiełkowanie i wschody chwastów.

Uproszczonym systemem uprawy jest również tzw. **pasowa uprawa roli (strip-till)**, która polega na spulchnieniu pasa gleby wzdłuż rzędów rośliny uprawnej. Po pasowym spulchnieniu (nawet do 30 cm) wykonuje się nawożenie i siew nasion. Wszystkie te zabiegi można przeprowadzić w trakcie jednego przejazdu zestawem składającym się z maszyny spulchniającej glebę, siewnika i aplikatora umożliwiającego rzędowe (zlokalizowane) stosowanie nawozu.

Prowadzenie upraw uproszczonych (bezpłużnych, pasowych), poprawia strukturę i porowatość gleby, wpływa na lepsze zatrzymywanie wody w glebie i zwiększanie zawartości substancji organicznej w wierzchniej warstwie gleby, ogranicza parowanie wody z gleby oraz straty azotu w czasie zimy. Jednocześnie ograniczenie zabiegów uprawowych zmniejsza ilość spalin trafiających do atmosfery.

W ramach praktyki uprawa traw wieloletnich na gruntach ornych nie może zostać objęta wsparciem. Wynika to ze standardowej techniki uprawy prowadzonej w cyklu wieloletnim, a nie rocznym. Ponadto wsparciem nie może zostać objęta uprawa zerowa.

Wsparcie w ramach praktyki jest przyznawane do powierzchni gruntów ornych, z wyjątkiem gruntów ornych, na których jest prowadzona uprawa zerowa lub na których są uprawiane trawy lub inne zielne rośliny pastewne, jeżeli rolnik:

- a) prowadzi uprawę roślin w formie uprawy konserwującej bezorkowej, w tym uprawy pasowej (strip-till), poprzez:
  - wykonywanie zabiegów uprawowych z odstępami od uprawy płużnej w zespole uprawek poźniwnych i przedsiwnych w roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności;

- pozostawienie na polu po zbiorze uprawy w plonie głównym całości resztek poźniwnych w formie mulczu;
- b) prowadzi rejestr zabiegów agrotechnicznych lub posiada dokumenty w postaci papierowej lub elektronicznej zawierające informacje, które zawarte byłyby w rejestrze.

Dopuszcza się zebranie słomy z gruntu zadeklarowanego do tej praktyki, jako plonu ubocznego.

Uwaga! Powyższe wymagania dotyczą roku kalendarzowego, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności.

5.1.8 Wymieszanie słomy z glebą

Żyzność gleby jest ściśle powiązana z zawartością w niej próchnicy. Dlatego wykorzystanie słomy do utrzymywania i zwiększania poziomu zawartości materii organicznej, jak i składników pokarmowych w glebach, jest najskuteczniejszym działaniem zapewniającym utrzymanie ich żyzności. Słoma jest bowiem ważnym źródłem węgla powracającego do gleby i wzbogaca glebę w próchnicę, co oznacza poprawę właściwości chemicznych, fizycznych i biologicznych gleby. Posiada również dużą wartość nawozową.

Większa zawartość próchnicy podtrzymuje zarówno różnorodność biologiczną organizmów glebowych, jak i zmniejsza podatność gleb na procesy erozyjne.

Wsparcie w ramach praktyki jest przyznawane do powierzchni gruntów ornych, jeżeli rolnik:

- rozdrobni całą słomę po zbiorze plonu głównego i wymiesza ją z glebą lub ją przyorze;
- prowadzi rejestr zabiegów agrotechnicznych lub posiada dokumenty w postaci papierowej lub elektronicznej zawierające informacje, które zawarte byłyby w rejestrze.

PAMIĘTAJ!

Za słomę uznaje się pozostałe po oddzieleniu ziarna lub nasion suche źdźbła, łodygi, liście, plewy, łuszczyzny i strączyzny dojrzałych roślin uprawnych zbożowych, w tym kukurydzy, a także zbóż rzekomych³, w tym gryki, szarłat i komosy oraz dojrzałych roślin uprawnych oleistych, bobowatych, facelii i traw nasiennych.

Uwaga! W przypadku rozdrobnienia lub wymieszania z glebą słomy pozostałej po zbiorze rzepaku - na tej samej powierzchni nie łączy się realizacji praktyki Zróżnicowana struktura upraw z praktyką Wymieszanie słomy z glebą.

³ Zboża rzekome – to niebędące trawami inne rośliny uprawne, takie jak gryka, szarłat czy komosa ryżowa, które również dostarczają skrobiowych owoców lub nasion (A. Kotecki 2020. Uprawa roślin, tom II, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, str. 57).

5.2 Ekoschemat Obszary z roślinami miododajnymi

Celem interwencji jest zachęcenie rolników do tworzenia obszarów z roślinami miododajnymi, stanowiącymi długotrwałe, różnorodne i bezpieczne żerowiska dla pszczoły miodnej i dzikich owadów zapylających przyczyni się to do ochrony różnorodności biologicznej.

Wsparcie w ramach ekoschematu jest przyznawane, jeżeli rolnik:

- utworzy obszar z roślinami miododajnymi przez wysiew mieszanki składającej się z co najmniej dwóch gatunków roślin miododajnych. Mieszanka ma obejmować co najmniej jeden gatunek roślin miododajnych z gatunków nieprodukcyjnych (wykaz nr 1 w tabeli 4) oraz gatunki roślin o charakterze produkcyjnym (wykaz nr 2 w tabeli 4). Rośliny z wykazu nr 2 nie mogą dominować w tej mieszance;
- **do 31 sierpnia** na tych gruntach nie prowadzi produkcji rolnej, z wyjątkiem prowadzenia pasiek, w tym nie prowadzi wypasu i koszenia oraz nie stosuje nawozów i środków ochrony roślin.

Szacowana stawka płatności wynosi ok. 269,21 EUR/ha.

Tabela 4. Rośliny miododajne, do uprawy których może zostać przyznana płatność do Obszarów z roślinami miododajnymi

Wykaz nr 1. Gatunki nieprodukcyjne			
1	Bodziszek (<i>Geranium spp.</i>)	5	Czyściec prosty (<i>Stachys recta</i> L.)
2	Chabry (<i>Centaurea spp.</i>)	6	Dzielżan jesienny (<i>Helenium autumnale</i> L.)
3	Czarnuszki (<i>Nigella spp.</i>)	7	Kłosowce (<i>Agastache spp.</i>)
4	Cząber ogrodowy (<i>Satureja hortensis</i> L.)	8	Kocimiętka (<i>Nepeta spp.</i>)

Wykaz nr 1. Gatunki nieprodukcyjne

9	Kolendra siewna (<i>Coriandrum sativum</i> L.)	24	Rukiew siewna (<i>Eruca sativa</i> DC.)
10	Kosmos pierzastolistny (<i>Cosmos bipinnatus</i> Cav.)	25	Serdecznik pospolity (<i>Leonurus cardiaca</i> L.)
11	Krwawnica pospolita (<i>Lythrum salicaria</i> L.)	26	Stulisz sztywny (<i>Sisymbrium strictissimum</i> L.)
12	Lebiodka pospolita (<i>Origanum vulgare</i> L.)	27	Szałwie (<i>Salvia</i> spp.) z wyłączeniem szalwii błyszczącej (<i>S. Splendens</i> Sello)
13	Lubczyk ogrodowy (<i>Levisticum officinale</i> Koch)	28	Szanta zwyczajna (<i>Marrubium vulgare</i> L.)
14	Łyszczec wiechowaty (<i>Gypsophila paniculata</i> Fisch.)	29	Ślaz zygmarek (<i>Malva alcea</i> L.)
15	Marzymięta grzebieniasta – orzęsiona (<i>Elsholtzia ciliata</i> [Thunb.] Hyl.)	30	Ślazówka turyngska (<i>Lavatera thuringiaca</i> L.)
16	Mierznica czarna (<i>Ballota nigra</i> L.)	31	Świerzbica polna (<i>Knautia arvensis</i> [L.] Coult.)
17	Mikołajek płaskolistny (<i>Eryngium planum</i> L.)	32	Trędownik bulwiasty (<i>Scrophularia nodosa</i> L.)
18	Ogórecznik lekarski (<i>Borago officinalis</i> L.)	33	Werbena krzaczasta (<i>Verbena hastata</i> L.)
19	Ostropest plamisty (<i>Silybum marianum</i> [L.] Gaertn.)	34	Wielosił błękitny (<i>Polemonium coeruleum</i> L.)
20	Ożanka nierównoząbkowa (<i>Teucrium scorodonia</i> L.)	35	Wierzbówka kiprzyca (<i>Chamaenerion angustifolium</i> [L.] Scop.)
21	Przegorzany (<i>Echinops</i> spp.)	36	Żeleźniak pospolity (<i>Phlomis tuberosa</i> L.)
22	Pszczelnik mołdawski (<i>Dracocephalum moldavicum</i> L.)	37	Żmijowiec grecki (<i>Echium creticum</i> S.S.)
23	Rezedy (<i>Reseda</i> spp.)	38	Żywokost lekarski (<i>Symphytum officinale</i> L.)

Wykaz nr 2. Gatunki produkcyjne

1	Facelia błękitna (<i>Phacelia tanacetifolia</i> Benth.)	7	Nostrzyk biały (<i>Melilotus albus</i> Med.)
2	Gorczyca jasna (<i>Sinapis alba</i> L.)	8	Rzodkiew oleista (<i>Raphanus sativus</i> var. <i>oleiformis</i> Pers.)
3	Gryka zwyczajna (<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench)	9	Słonecznik zwyczajny (<i>Helianthus annuus</i> L.)
4	Komonica zwyczajna (<i>Lotus corniculatus</i> L.)	10	Sparceta piaskowa (<i>Onobrychis arenaria</i> [Kit.] DC.)
5	Koniczyny (<i>Trifolium</i> spp.) z wyłączeniem koniczyny odstającej (<i>Trifolium patens</i> Schreb.)	11	Sparceta siewna (<i>Onobrychis viciifolia</i> Scop.)
6	Lucerny (<i>Medicago</i> spp.)	12	Wyka kosmata (<i>Vicia villosa</i> Roth.)

5.3 Ekoschemat Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych

Celem interwencji jest promowanie retencjonowania wody, które poprawia gospodarkę wodną, a także ogranicza emisję dwutlenku węgla do atmosfery (poprzez ograniczenie rozkładu materii organicznej).

Wsparcie w ramach ekoschematu jest przyznawane do powierzchni TUZ:

- objętej zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym PROW 2014–2020 związanym z zachowaniem niektórych cennych siedlisk przyrodniczych (z wyłączeniem wariantu Murawy) i siedlisk zagrożonych gatunków ptaków lub
- do której rolnik ubiega się o płatność lub, która jest już objęta zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym PS WPR 2023–2027 związanym z zachowaniem niektórych cennych siedlisk przyrodniczych (z wyłączeniem wariantu Murawy) i siedlisk zagrożonych gatunków ptaków lub ekstensywnym użytkowaniem łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000 lub
- do której rolnik ubiega się o płatność lub która jest już objęta zobowiązaniem w ramach interwencji Rolnictwo ekologiczne PS WPR 2023–2027 lub
- do której rolnik ubiega się o płatność w ramach praktyki Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt (w ramach płatności do rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi) lub
- znajdującej się na obszarze objętym normą GAEC 2 (Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych).

Ponadto, wsparcie jest przyznawane do powierzchni:

- zalanej lub podtopionej, przy czym zalanie lub podtopienie występuje, gdy stan wysycenia profilu glebowego wodą utrzymuje się:
  - na poziomie przynajmniej 80%;
  - co najmniej przez 12 następujących po sobie dni w okresie od dnia 1 maja do dnia 30 września roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności.

Uwaga! Rolnik nie wskazuje we wniosku konkretnych działek, które mogą być zalane lub podtopione, a jedynie zaznacza chęć ubiegania się o tę płatność. Informacje o wystąpieniu zalania lub podtopienia na określonych powierzchniach TUZ przekazywane są przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - PIB do ARiMR do dnia 2 października, na podstawie danych satelitarnych.

Szacowana stawka płatności wynosi ok. 63,15 EUR/ha.

5.4 Ekoschemat Integrowana Produkcja Roślin

Celem interwencji jest zachęcenie rolników do prowadzenia produkcji roślinnej (rolniczej, warzywnej, sadowniczej, roślin jagodowych) w sposób zintegrowany i zrównoważony, przy jednoczesnym utrzymaniu wielkości plonów na odpowiednim poziomie.

Zasadniczym celem systemu Integrowanej produkcji roślin (IP) jest dbałość o jakość żywności, zdrowie ludzi i czystość środowiska poprzez wykorzystanie w zrównoważony i prawidłowy sposób metod agrotechnicznych, biologicznych, hodowlanych, mechanicznych i chemicznych w uprawie, ochronie i nawożeniu roślin.

Założeniem płatności do IP jest udzielenie pomocy do prowadzenia w danym roku upraw zgodnie z metodykami in-torowanej produkcji roślin (dalej metodykami IP) pod nadzorem podmiotów certyfikujących⁴. Opracowane metodyki IP łączą wiele ważnych praktyk rolniczych z celami środowiskowymi i ekonomicznymi. Integracja różnych metod ochrony roślin pozwala rolnikowi w sposób bardziej efektywny zwalczać choroby i szkodniki występujące w danej uprawie.

Wspomniane wyżej metodyki IP odnoszą się m.in. do:

- stosowania odpowiedniego płodozmianu;
- przestrzegania zasad integrowanej ochrony roślin, zastrzeżone o obligatoryjne metody ochrony roślin alternatywnych dla metod chemicznych ze szczególnym uwzględnieniem metod biologicznych i ograniczeniem stosowania najbardziej negatywnych dla środowiska środków chemicznych;
- zabiegów agrotechnicznych zastępujących stosowanie herbicydów przedwiosnowo i dogłębowo;
- wykorzystania odmian odpornych na choroby, szkodniki, czy niedobory wody;
- stosowania kwalifikowanego materiału siewnego;
- prowadzenia nawożenia według potrzeb pokarmowych roślin, przy wykorzystaniu aktualnych badań gleby na składniki pokarmowe i pH gleby;
- dbałości o zwiększenie liczby organizmów pożytecznych w pobliżu uprawy poprzez zarośla śródpolne, pasy kwietne, ustawianie domków dla murarek, kopców dla trzmieli;
- stworzenie odpowiednich warunków do obecności ptaków drapieżnych, tj. ustawianie tyczek spoczynkowych;
- czyszczenia maszyn i sprzętu wykorzystywanego w uprawie roślin m.in. w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się szkodliwych organizmów.

⁴ Wykaz podmiotów certyfikujących dostępny jest na stronie: <https://www.gov.pl/web/piorin/integrowana-produkcja-roslin>

Lista gatunków, dla których produkcja może być prowadzona w systemie IP jest systematycznie poszerzana. Wykaz aktualnych metodyk IP dostępny jest na stronie Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa: <https://piorin.gov.pl/publikacje/metodyki-ip#>

Dodatkowe informacje na temat systemu IP można znaleźć na stronie: <https://www.gov.pl/web/piorin/integrowana-produkcja-roslin>

Zamiar stosowania IP zainteresowany producent roślin zgłasza corocznie podmiotowi certyfikującemu w terminach wskazanych w ustawie z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin. W zgłoszeniu należy podać informację o gatunkach i odmianach roślin oraz o miejscu i powierzchni ich uprawy. Do zgłoszenia należy dołączyć kopię zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie IP.

Spełnianie wymagań IP jest kontrolowane przez podmioty certyfikujące.

Czynności kontrolne przez podmioty certyfikujące obejmują w szczególności sprawdzenie spełnienia wymagań określonych w metodykach IP oraz pobieranie próbek roślin i produktów roślinnych do badań na obecność pozostałości środków ochrony roślin oraz poziomów azotanów, azotynów i metali ciężkich. Badaniom poddaje się rośliny lub produkty roślinne u losowo wybranych producentów, którzy zgłosili zamiar stosowania IP.

Pozytywny wynik kontroli stanowi potwierdzenie, że zostały spełnione wymagania IP, a rośliny i produkty roślinne, które trafią do konsumenta, spełniają wyższe wymagania w zakresie zdrowej żywności oraz ochrony środowiska.

Wsparcie do Integrowanej Produkcji Roślin przyznawane jest do powierzchni gruntów ornych, na których rolnik prowadzi uprawy zgodnie z metodykami IP pod nadzorem podmiotu certyfikującego.

Od 2025 r. wysokość płatności jest zróżnicowana dla różnych grup upraw.

Szacowna stawka płatności wynosi ok.:

- ✓ uprawy sadownicze - 342,70 EUR/ha
- ✓ uprawy jagodowe - 309,21 EUR/ha
- ✓ uprawy rolnicze - 146,07 EUR/ha
- ✓ uprawy warzywne - 309,21 EUR/ha.

PAMIĘTAJ!

Warunkiem przyznania płatności jest potwierdzenie przez podmiot certyfikujący prowadzenia przez rolnika upraw zgodnie z metodykami IP w odniesieniu do każdej działki. Zgodnie z zapisami ustawy o środkach ochrony roślin płatność może być wypłacona jedynie rolnikom z wykazu producentów, którzy spełniają wymagania IP. Podmioty certyfikujące przekazują wykaz do ARiMR w terminie do 30 września każdego roku.

5.5 Ekoschemat Biologiczna uprawa

Począwszy od kampanii w 2025 roku zmianie ulega dotychczasowa nazwa ekoschematu Biologiczna uprawa roślin na Biologiczna uprawa, ponieważ płatności do biologicznej uprawy od 2025 roku są przyznawane w ramach następujących wariantów:

- **wariant 1 - Mikrobiologiczne środki ochrony roślin;**
- **wariant 2 - Nawozowe produkty mikrobiologiczne.**

➤ Wariant 1 - Mikrobiologiczne środki ochrony roślin

Zalety stosowania środków mikrobiologicznych w ochronie roślin:

- są bezpieczne dla zdrowia ludzi, zwierząt i środowiska;
- posiadają wysoką selektywność w stosunku do agrofagów (szkodników roślin, sprawców chorób roślin);
- w większości nie wymagają okresu karencji;
- są bezpieczne dla pszczół, trzmieli i innych owadów pożytecznych;
- pozwalają na redukcję chemicznych środków ochrony roślin;
- chronią różnorodność biologiczną środowiska.

Wsparcie w ramach wariantu **Mikrobiologiczne środki ochrony roślin** jest przyznawane rolnikowi:

- a) do powierzchni: (i) upraw trwałych lub (ii) gruntów ornych lub (iii) zadrzewionej w systemie rolno-leśnym, jeżeli w ramach tego systemu są uprawiane tylko drzewa owocowe na trwałych użytkach zielonych;
- b) za stosowanie zabiegu ochrony upraw wyłącznie przy użyciu zarejestrowanego środka ochrony roślin zawierającego mikroorganizmy jako substancje czynne, zgodnie z zawartymi w etykiecie wymaganiami producenta;
- c) jeżeli prowadzi na formularzu opracowanym przez ARiMR (udostępnionym na stronie internetowej) rejestr zabiegów agrotechnicznych;
- d) jeżeli złoży za pomocą systemu teleinformatycznego ARiMR albo kierownikowi biura powiatowego ARiMR do dnia **15 września**:
  - imienny dokument potwierdzający zakup środka ochrony roślin albo inny imienny dokument potwierdzający jego nabycie, w których wskazano, jaki środek ochrony roślin został nabyty oraz jego ilość;
  - rejestr zabiegów agrotechnicznych, który zawiera odpowiednie informacje lub dokument w postaci papierowej lub elektronicznej zawierający te informacje.

W przypadku niezłożenia rejestru w tym terminie, ARiMR wzywa na piśmie do złożenia brakującego dokumentu w terminie 14 dni od doręczenia wezwania.

Wykonanie zabiegu preparatem mikrobiologicznym powinno wyeliminować konieczność wykonania zabiegu chemicznego. Należy pamiętać, że zabieg musi być przeprowadzony zgodnie z etykietą danego środka ochrony roślin. Jeżeli producent zaleca przeprowadzenie określonej sekwencji zabiegów w konkretnych terminach i odstępach czasowych, to zabiegi te należy wykonać we wskazanym układzie w celu zapewnienia skuteczności zwalczania organizmów szkodliwych.

Preparaty mikrobiologiczne muszą być zarejestrowane jako środki ochrony roślin dopuszczone do obrotu zezwoleniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Aktualny wykaz - rejestr środków ochrony roślin dostępny jest na stronie internetowej MRiRW pod linkiem:
<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/rejestr-rodkow-ochrony-roslin>

Dodatkowo na stronie MRiRW dostępna jest również wyszukiwarka wszystkich środków ochrony roślin (w tym mikrobiologicznych) zarejestrowanych w Polsce wraz z ich przeznaczeniem, z możliwością wyboru uprawy, choroby, szkodnika, substancji czynnej środka ochrony roślin: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wyszukiwarka-srodkow-ochrony-roslin---zastosowanie>

Za przeprowadzony zabieg ochrony roślin w ramach wariantu uznaje się również wysianie/wysadzenie nasion/bulw zaprawionych środkiem ochrony roślin zawierającym mikroorganizmy jako substancje czynne dopuszczone do obrotu na podstawie zezwolenia MRiRW.

Wypłata wsparcia w ramach wariantu

W przypadku upraw ozimych, płatność za przeprowadzenie zabiegu ochrony upraw przy użyciu mikrobiologicznego środka ochrony roślin, w tym zastosowanie również zapraw i wysianie/wysadzenie zaprawionych nasion/bulw, będzie uzależnione od terminu złożenia wymaganej dokumentacji do ARiMR, co zostało opisane w poniższych przykładach.

1. Przeprowadzenie wszystkich wymaganych zabiegów zgodnie z etykietą środka i złożenie wymaganych dokumentów w jednym roku (N).

Jeżeli rolnik w roku przeprowadzenia zabiegu (rok N) uwzględnił we wniosku o płatność daną powierzchnię tych upraw, to o ile złoży do ARiMR wymagane dokumenty w tym samym roku N (tj. rejestr zabiegów i imienne dokumenty potwierdzające zakup środka) w terminie do dnia 15 września roku N, to płatność otrzyma w danej kampanii (w roku N).

2. Przeprowadzenie wszystkich wymaganych zabiegów zgodnie z etykietą środka późną jesienią (roku N) oraz na wiosnę (roku N+1) i złożenie wymaganych dokumentów w roku N+1.

Jeżeli zgodnie z etykietą środka dla upraw ozimych część zabiegów należy przeprowadzić późną jesienią (roku N), np. w fazie wzrostu 2–9 liści, a kolejne dwa zabiegi należy przeprowadzić dopiero wiosną (roku N+1), to wypłata płatności za przeprowadzenie zabiegu ochrony roślin w ramach tego ekoschematu nastąpi po wykonaniu wszystkich zabiegów zgodnie z etykietą producenta. W tym przypadku w roku N+1, o ile rolnik zadeklaruje we wniosku powierzchnię do biologicznej uprawy oraz złoży do ARiMR wymagane dokumenty (tj. rejestr zabiegów i imienne dokumenty potwierdzające zakup środka) w terminie do dnia 15 września roku N+1.

3. Przeprowadzenie zabiegu zaprawienia i wysiania nasion lub wysadzenia bulw w roku N i złożenie wymaganych dokumentów.

Jeżeli rolnik wysiał zaprawione nasiona lub wysadził zaprawione bulwy w roku N, to:

- o ile uwzględnił tę powierzchnię we wniosku w roku N i złożył do ARiMR wymagane dokumenty w tym samym roku N (tj. rejestr zabiegów i imienne dokumenty potwierdzające zakup środka) w terminie do dnia 15 września roku N, to płatność otrzyma w danej kampanii (w roku N),
- w przypadku niezłożenia dokumentów do 15 września roku N, płatność będzie przyznana w kolejnym roku (N+1), o ile rolnik uwzględni tę powierzchnię we wniosku w roku N+1 i złoży do ARiMR wymagane dokumenty w roku N+1 (tj. rejestr zabiegów i imienne dokumenty potwierdzające zakup środka) w terminie do dnia 15 września roku N+1.

➤ Wariant 2 - Nawozowe produkty mikrobiologiczne

Nawozowe produkty mikrobiologiczne - to produkty zawierające wyłącznie mikroorganizmy, w tym mikroorganizmy martwe lub nieaktywne lub konsorcja tych mikroorganizmów oraz substancje stanowiące pożywkę dla tych mikroorganizmów i ich metabolity, a także nieszkodliwe substancje resztkowe z pożywek, które poprawiają aktywność biologiczną gleby lub stymulują procesy odżywiania roślin lub grzybów, a wyłącznym celem ich zastosowania jest poprawa efektywności wykorzystania składników pokarmowych przez rośliny lub grzyby, ich odporności na stres

abiotyczny, ich cech jakościowych lub przyswajalności przez nie składników pokarmowych z form trudno dostępnych w glebie.

Nawozowe produkty mikrobiologiczne są ujęte w wykazie prowadzonym przez upoważniony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy (IUNG-PIB) pod linkiem: <https://www.iung.pl/informacje/oferta/badania-i-opiniowanie-nawozow/>

Wsparcie w ramach wariantu **Nawozowe produkty mikrobiologiczne** jest przyznawane rolnikowi:

- a) do powierzchni: (i) upraw trwałych lub (ii) gruntów ornych lub (iii) zadrzewionej w systemie rolno-leśnym, jeżeli w ramach tego systemu są uprawiane tylko drzewa owocowe na trwałych użytkach zielonych;
- b) jeżeli przeprowadzi zabieg z wykorzystaniem nawozowego produktu mikrobiologicznego zgodnie z instrukcją stosowania;
- c) jeżeli prowadzi rejestr zabiegów agrotechnicznych, w formie papierowej lub elektronicznej, na formularzu opracowanym przez ARiMR;
- d) jeżeli złoży za pomocą systemu teleinformatycznego ARiMR albo kierownikowi biura powiatowego ARiMR **do dnia 15 września**:
  - imienny dokument potwierdzający zakup nawozowego preparatu mikrobiologicznego lub inny imienny dokument potwierdzający dokonanie nabycia NPM,
  - rejestr zabiegów agrotechnicznych, który zawiera odpowiednie informacje lub dokument w postaci papierowej lub elektronicznej zawierający te informacje.

Data zakupu NPM nie może być wcześniejsza niż **w dniu 15 lipca** roku poprzedzającego rok, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności.

Przyjęcie ww. terminu, tj. 15 lipca jako daty, od której można dokonać zakupu NPM umożliwia przyznanie wsparcia także w przypadku upraw ozimych wysianych w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku.

Wprowadzenie terminu dot. zakupu NPM od 15 lipca roku N-1 (gdzie rok N jest rokiem złożenia wniosku) oznacza, że dana działka rolna, na której zastosowano NPM zakupiony po tym terminie, zgodnie z instrukcją stosowania będzie mogła być deklarowana do wsparcia w roku N. Zasada ta będzie stosowana również w kolejnych latach.

Przykładowo: jeśli rolnik składa wniosek o przyznanie płatności do NPM w 2025 roku, to data zakupu NPM nie może być wcześniejsza niż 15.07.2024 r.

W przypadku upraw ozimych można rozróżnić dwie sytuacje, przy założeniu, że NPM zostały kupione po 15 lipca roku N-1.

- w roku N-1 rolnik zastosował dany NPM pod uprawy ozime wysiane w roku N-1 zgodnie z instrukcją stosowania. W roku N rolnik może zawnieść o wsparcie w ramach NPM. Do 15 września roku N rolnik przesyła do ARiMR dowód zakupu oraz rejestr zabiegów agrotechnicznych.
- w roku N rolnik zastosował dany NPM pod uprawy ozime wysiane w roku N zgodnie z instrukcją stosowania. W roku N rolnik może zawnieść o wsparcie w ramach NPM. Do 15 września roku N rolnik przesyła do ARiMR dowód zakupu oraz rejestr zabiegów agrotechnicznych.

Należy podkreślić, że płatność będzie przyznana za zastosowanie NPM na daną oziminę tylko raz. Zatem, jeżeli np. rolnik zastosuje w roku N-1 dany NPM na uprawy ozime wysiane w roku N-1, to może dostać płatność albo w roku N-1, albo w roku N.

Szacowna stawka płatności wynosi ok.:

- ✓ **wariant 1 - Mikrobiologiczne środki ochrony roślin - 89,89 EUR/ha**
- ✓ **wariant 2 - Nawozowe produkty mikrobiologiczne - 22,47 EUR/ha**

5.6 Ekoschemat Grunty wyłączone z produkcji

Celem interwencji jest zachęcenie rolników do wyłączenia z produkcji gruntów ornych lub do tworzenia na tych gruntach ornych wyłączonych z produkcji nowych elementów krajobrazu, takich jak:

- żywopłoty lub pasy gruntów zadrzewionych, które nie stanowią części lasu, przy czym do płatności kwalifikuje się nie więcej niż 10 m szerokości danego żywopłotu lub danego pasa;
- zadrzewienia liniowe, które nie stanowią części lasu;
- pojedyncze drzewa – nie więcej niż 150 sztuk na ha;
- zagajniki śródpolne, które nie stanowią części lasu, obejmujące drzewa lub krzewy, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha;
- rowy, w tym otwarte ciek wodne służące do nawadniania lub odwadniania, z wyłączeniem rowów wykonanych z betonu, przy czym do płatności kwalifikuje się nie więcej niż 10 m szerokości danego rowu;
- oczka wodne inne niż zbiorniki z betonu lub tworzywa sztucznego, o maksymalnej powierzchni wynoszącej 1 ha, przy czym do płatności kwalifikuje się nie więcej niż 0,5 ha danego oczka; w przypadku, gdy oczko wodne jest otoczone roślinnością nadbrzeżną, do powierzchni oczka wodnego wlicza się obszar z tą roślinnością
- miedze śródpolne lub strefy buforowe o szerokości nie mniejszej niż 1 m, przy czym do płatności kwalifikuje się nie więcej niż 20 m szerokości danej miedzy lub danej strefy.

Takie wyłączone z produkcji powierzchnie, w tym powierzchnie, na których utworzone zostały nowe elementy krajobrazu, korzystnie oddziałują na środowisko, w szczególności korzystnie wpływają na różnorodność biologiczną terenów rolniczych. Interwencja przyczynia się również do ograniczenia stosowania pestycydów poprzez wprowadzenie zakazu ich stosowania.

Płatność w ramach ekoschematu Grunty wyłączone z produkcji przyznawana jest:

- za wyłączenie w danym roku gruntów ornych z produkcji;
- do powierzchni **nie większej niż 4% powierzchni gruntów ornych** w gospodarstwie, będących w posiadaniu rolnika, położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów;
- pod warunkiem, że na gruntach wyłączonych z produkcji **nie jest prowadzona produkcja rolna** (w tym wypas lub koszenie) w terminie **od dnia 1 stycznia do dnia 31 lipca danego roku oraz nie są stosowane środki ochrony roślin i nawozy**.

Szacowana stawka płatności wynosi ok. 126,52 EUR/ha.

5.7 Ekoschemat Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany

Celem interwencji jest zachęcenie rolników do stosowania elitarnych lub kwalifikowanych materiałów siewnych. Dobra jakość użytych nasion lub sadzeniaków pozwala na ograniczanie stosowania nawożenia mineralnego oraz środków ochrony roślin.

Warunkiem ubiegania się o płatności będzie zastosowanie na co najmniej 25% powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany: zbóż, roślin strączkowych, ziemniaków lub kukurydzy, rzepaku, buraków cukrowych i buraków pastewnych.

W przypadku, gdy łączna powierzchnia gruntów ornych w gospodarstwie w roku, w którym rolnik złożył wniosek o przyznanie płatności, przekracza 300 ha, warunek 25% liczy się w odniesieniu do powierzchni 300 ha.

Płatność będzie przyznawana do powierzchni obsianej materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany zbóż, roślin strączkowych lub ziemniaków.

Wsparcie w ramach ekoschematu jest przyznawane, jeżeli rolnik:

- posiada dokumenty potwierdzające użycie materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ilości, jaka powinna być użyta do obsiania lub obsadzenia 1 ha powierzchni gruntów ornych;

Dokumentem tym może być faktura zakupu lub dokument wydania z magazynu materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, przy czym zakup lub wydanie materiału siewnego z magazynu powinny być dokonane nie wcześniej niż **w dniu 15 lipca roku** poprzedzającego rok, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności.

- dostarczy dokumenty potwierdzające użycie materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany do ARiMR **w terminie 25 dni od dnia**, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności;
- nie złoży w roku, w którym złożył wniosek o przyznanie płatności wniosku o przyznanie pomocy de minimis w rolnictwie z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany, lub ekologicznego materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany.

PAMIĘTAJ!

Wsparcie do materiału siewnego w ramach ekoschematów powinno być połączone **na tej samej powierzchni** z ekoschematem Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi lub ekoschematem Biologiczna uprawa, lub uprawą innej praktyki rolniczej korzystnej dla klimatu i środowiska, tj. międzyplonem ścierniskowym lub ozimym. Powierzchni, na której realizowany jest dodatkowy ekoschemat/praktyka/wariant nie wlicza się do limitu powierzchni 300 ha, natomiast wlicza się do limitu łączenia nie więcej niż 2 płatności na jednej powierzchni.

Uwaga! Uprawy przeznaczone na przedplon lub poplon nie są objęte płatnościami.

Szacowana stawki płatności wynosi ok.:

- ✓ zboża - 26,74 EUR/ha
- ✓ rośliny strączkowe - 43,37 EUR/ha
- ✓ ziemniaki - 112,13 EUR/ha

6. Łączenie ekoschematów

Do tej samej powierzchni, w tym samym roku mogą być przyznane płatności w ramach nie więcej niż dwóch ekoschematów lub praktyk lub wariantów, przy czym poniżej przedstawiono zasady łączenia ekoschematów lub praktyk lub wariantów kwalifikujących się do płatności.

Praktyka Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe;
- Praktyką Zróżnicowana struktura upraw;
- Praktyką Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji;
- Praktyką Uprozczone systemy uprawy;
- Praktyką Wymieszanie słomy z glebą;
- Ekoschematem Biologiczna uprawa - Wariant Mikrobiologiczne środki ochrony roślin;
- Ekoschematem Biologiczna uprawa - Wariant Nawozowe produkty mikrobiologiczne;
- Ekoschematem Integrowana Produkcja Roślin;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji;
- Ekoschematem Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany.

Praktyka Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Praktyką Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji, jeżeli obornik, odchody drobiu z beźściołowego systemu utrzymywania zwierząt gospodarskich lub produkt pofermentacyjny mają być zastosowane bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu;
- Praktyką Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo, jeżeli nawóz lub produkt pofermentacyjny mają być zastosowane bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu;
- Praktyką Uprozczone systemy uprawy;
- Praktyką Wymieszanie słomy z glebą;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 lipca.

Praktyka Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 sierpnia;
- Ekoschematem Integrowana Produkcja Roślin;
- Wariantu podstawowego z wariantem z wapnowaniem;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na TUZ, gdy TUZ nie spełnia warunku ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 lipca.

Praktyka Zróżnicowana struktura upraw nie łączy się z:

- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji, jeśli powierzchnia działek zgłoszonych w ramach tego ekoschematu stanowi powierzchnię jednej z trzech upraw o największej powierzchni w ramach tej praktyki;
- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi, jeżeli obszary z roślinami miododajnymi stanowią jedną z trzech największych upraw w ramach praktyki Zróżnicowana struktura upraw.

Praktyka Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Praktyką Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe, jeżeli obornik, odchody drobiu z bezściółowego systemu utrzymywania zwierząt gospodarskich lub produkt pofermentacyjny mają być zastosowane bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu;
- Praktyką Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo;
- Praktyką Uprozczone systemy uprawy;
- Praktyką Wymieszanie słomy z glebą;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 lipca.

Praktyka Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe, jeżeli nawóz lub produkt pofermentacyjny mają być zastosowane bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu;
- Praktyką Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji;
- Praktyką Wymieszanie słomy z glebą;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 lipca;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na TUZ, gdy TUZ nie spełnia warunku ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na trwałych użytkach zielonych.

Praktyka Uprozczone systemy uprawy nie łączy się z:

- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Praktyką Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe;
- Praktyką Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji;
- Praktyką Wymieszanie słomy z glebą;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji.

Praktyka Wymieszanie słomy z glebą nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Praktyką Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe;
- Praktyką Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji;
- Praktyką Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo;
- Praktyką Uprozczone systemy uprawy;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji.

Ekoschemat Obszary z roślinami miododajnymi nie łączy się z:

- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Praktyką Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe;
- Praktyką Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji;
- Praktyką Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo;
- Praktyką Wymieszanie słomy z glebą;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Integrowana Produkcja Roślin;
- Ekoschematem Biologiczna uprawa - Wariant Mikrobiologiczne środki ochrony roślin;
- Ekoschematem Biologiczna uprawa - Wariant Nawozowe produkty mikrobiologiczne;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji;
- Ekoschematem Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany;
- Praktyką Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 sierpnia;
- Praktyką Zróżnicowana struktura upraw, jeżeli obszary z roślinami miododajnymi stanowią jedną z trzech największych upraw w ramach praktyki Zróżnicowana struktura upraw.

Ekoschemat Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe;
- Praktyką Zróżnicowana struktura upraw;
- Praktyką Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji;
- Praktyką Uproszczone systemy uprawy;
- Praktyką Wymieszanie słomy z glebą;
- Ekoschematem Biologiczna uprawa - Wariant Mikrobiologiczne środki ochrony roślin;
- Ekoschematem Biologiczna uprawa - Wariant Nawozowe produkty mikrobiologiczne;
- Ekoschematem Integrowana Produkcja Roślin;
- Ekoschematem Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji;
- Praktyką Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia, gdy TUZ nie spełnia warunku ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na trwałych użytkach zielonych;
- Praktyką Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo, gdy TUZ nie spełnia warunku ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na trwałych użytkach zielonych.

Ekoschemat Integrowana Produkcja Roślin nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia;
- Ekoschematem Biologiczna uprawa - Wariant Mikrobiologiczne środki ochrony roślin;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji;
- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany.

Ekoschemat Biologiczna uprawa - Wariant Mikrobiologiczne środki ochrony roślin nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Integrowana Produkcja Roślin;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji.

Ekoschemat Biologiczna uprawa - Wariant Nawozowe produkty mikrobiologiczne nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji.

Ekoschemat Grunty wyłączone z produkcji nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Praktyką Uproszczone systemy uprawy;
- Praktyką Wymieszanie słomy z glebą;
- Praktyką Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe, a w zakresie międzyplonów, w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 lipca;
- Praktyką Zróżnicowana struktura upraw, jeśli powierzchnia działek zgłoszonych w ramach tego ekoschematu stanowi powierzchnię jednej z trzech upraw o największej powierzchni w ramach tej praktyki;
- Praktyką Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 lipca;
- Praktyką Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 lipca;
- Praktyką Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 lipca;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Integrowana Produkcja Roślin;
- Ekoschematem Biologiczna uprawa - Wariant Mikrobiologiczne środki ochrony roślin;
- Ekoschematem Biologiczna uprawa - Wariant Nawozowe produkty mikrobiologiczne;
- Ekoschematem Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany.

Ekoschemat Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kwalifikowany nie łączy się z:

- Ekoschematem Obszary z roślinami miododajnymi;
- Praktyką Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt;
- Ekoschematem Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych;
- Ekoschematem Integrowana Produkcja Roślin;
- Ekoschematem Grunty wyłączone z produkcji.

**Zeskanuj kod QR, aby uzyskać dostęp
do aktualnych informacji**

www.gov.pl/web/rolnictwo/wsparcie-z-ps-wpr

**Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**

